

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 22.

ANULU XXV.

Sibiu 1729 Martiu 1877.

Telegrafulu este Duminec'a si Joi'n, la fie-care doue septemani cu adausulu Foisidrei — Preaurerutinnea se face in Sabiu la espeditur'a foiei, pre afura la z. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratimoi pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trajecelalte pârti ale Transilvaniei s'f pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. s'ra cu o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prin. si tier streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetit cu 3 1/2 cr. v. a.

Brosiura politica.

„L'état roumain et la paix de l'orient. Neutralisation de la Roumanie. Par Frédéric Damé. Bucarest 1877“.

(Urmare din nr. 20.)

„Imperiulu otomanu se marea in estindere si putere“, dice brosiur'a, trecendu la a cince'a parte a sea. Vorbesce despre cum a gâsiti junele si vitézulu Mahomet II imperiulu otomanu, cum a intratu la 1453 in Constantinopole, cum sultanulu impartia investitur'a patriarhiloru, Serbi'a (?) plateva tribut, cum fû imperiulu Trapezuntulu distrusu, Greci'a, Bosni'a, Bulgari'a, Serbi'a cucerite. Peninsul'a balcanica devenise pré strimta pentru islamismu, care se reversa in tote pârtile. Inse pe atunci Rodanii ajutati de venetiani resistau in sudu; Corvinu incuie drumulu spre apusu; Români, cari reinnoiseră (1460) tratatulu cu sublim'a Pôrta, ocupa strimtorile Carpatiloru. „Unu singuru drumu stă deschis“, cele de nord-est prin Moldavi'a. Cine impedeacă pre otomani in drumulu acest'a? Români moldoveni, cari aveau in fruntea loru pre unu mare capitanu alu epocii, pre Stefanu celu mare.

„Pe data presentu la Dnistru, la Dunare, la portile Carpatiloru, opunendu-se de o parte lui Mahomet II, Baiazet II, lui Soliman, Scanderbeeg, tatariloru, turciloru, de alta parte lui Ioanu Albertu, lui Mati'a Corvinu, poloniloru si unguriloru, Stefanu, dice Edgar Quinet, eră acel'a, care descuia si incuia la ôr'a sea portile Europei orientali.“

„Crestinatatea i datorea salutea, si numele lui (Stefanu) turburâ agoni'a lui Mahomet II, cându sultanulu in ôr'a sea cea de pre urma a strigatu necajitu: Eu voiamu sa cucerescu Rodulu si Itali'a.“

Brosiur'a descrie marimea spiritulu lui Stefanu si conlude ca nu i se pôte refusa titlulu de „mare“; nimenea nu l'a pututu invinge si pap'a Sixtu IV in semnu de recunoscintia, l'a salutatu in numele Europei, intituldulu „Atletulu (vitézulu) lui Cristosu“, (cu tote ca dupa vederile papoi Stefanu a fostu schismaticu. Red.)

Luptele de un'a jumetate de seculu au usatu puterile organismulu celui tare. Renume, gloria, putere, mórtea se grabia a le duce pre tote in momentu. Omulu de statu, capitanulu celu mare, patriotulu a inceputu a cugetâ cu ôre care intristare asupra viitorulu. Preocupatiunile lui Mircea din ôrele din urma, torturau si pre Stefanu in ôrele sele din urma.

Rivalitatile dintre inimicii sei dela nordu i-au fostu favorabile in vietia, inse puté sa vina o di cându sa se unesca cu totii spre a distruge statulu. Stefanu se turbura de ide'a acest'a.

O scena interesanta amintesce brosiur'a, petrecuta in momentele din urma a le vietii lui Stefanu. Era in zadaru mortiei. Medicii se sileau in padaru sa-i lungesca vietia cu vre-o câte-va ôre. Boarii se aduna in câmpu sa aléga pre unulu dintre cei doi fii ai lui Stefanu. Unii erau pentru celu mai betrandu, altii pentru celu mai tineru. Discordâ intrase in resping. Cá prin o minune Stefanu respinge mórtea ce-lu imbratisiasc, dispune sa-lu duca in câmpu, demânda sa taie si aresteze pe boarii revoltati si dupa aceste intr'unu discursu, care va remanê

cea mai frumoasa pagina in istoria natiunei sele dispune sa fia lui urmatoriu celu ce va fi mai demnu de a purtâ sabi'a lui si de a aperi patria. Dupa ce face o privire asupra Europei si o gasesce in mai aceea'si pusetiune, cum erâ pe tempulu lui Mircea, termina cu conclusiunea ca turcii nu-si voru dá pace pâna lu voru subjuga Moldavi'a. Tacerea, se dice mai departe, a cuprinsu câmpulu tumultuosu de mai nainte; vocea eroului se mai inaltea odana cu gravitate majestatica. Bogdanu fiulu lui Stefanu ingenunchia lânga asternutulu patului seu si ascuita vointa cea de pe urma, carea a ramasu sapata aduncu in inim'a sea.

„Bogdane, fiulu meu, si voi socii mei, pretenii mei, dintre tote relele ce se revarsa asupra nôstra alegeti pre cele mai suportabile. Crestinatatea ne parascesc, vecinii nôstri ne ameninta presedinti'ia nôstra, pre cându pericolulu este la usi. Mergeti dreptu la inimicu si cercati a face tocmela cu elu. Déca veti obtiené dela elu conservarea legiloru vóstre bisericesci si civile, veti face pace onorifica. In numele interesulu patriei ve provocu a nu mai intinde pândiele contr'a viforului; ve conjuru cu tota gingasia unui parinte si frate. Inse déca sultanulu ve dictéza conditiuni dejositoare, oh! atunci sa nu ve indoiti nici unu minutu. Mai bine sa muriti cu spad'a in mâna pentru aperiarea religiunei si a libertatiei. Ori-ce aru veni sa nu ve indoiti nici odata, ca Ddieulu parintiloru nôstri, care singuru face minuni, va parasí armele serviloru ve si nu va vindecu intr'o di ranele vóstre, implinindu intru voi darurile sele pentru celu mai frumosu destinu netrecatoriu.“ Mânile lui s'au asiediatu atunci pre capulu lui Bogdanu si l'au binecuventatu si prin elu natiunea.

A dou'a di Stefanu erâ mortu. Selim I s'a suitu pe tronulu sultaniloru. Gândionu pentru resbelu, planu de passidatu cuceriri si de dorintie dupa gloria, se pregatea de o mare espeditiune in occidentu prin Banatu spre Vien'a.

Bogdanu a folositu ocaziunea de a realisâ voi'a parintelui seu. Elu a oferitu sultanulu, nu concursulu Moldaviei, ci neutralitatei ei. Luptele lui Stefanu probau ca puterea acestui statu putea impedecâ proiectele turcesci prin o diversiune de câtra ostu, pe cându armat'a turcesca erâ reclamata intréga la intâlnirea Dunarei cu Sav'a. Moldavi'a neutra i s'a parutu lui Selim cá si Munteni'a lui Baiazet o garantu pentru securitatea imperiului seu, aparândulu de poloni si de khanatulu din Crime'a. Din aceste considerante a signatu tratatulu dela 1511, care cu celu dela 1391 constituie dreptulu publicu pentru statulu Romaniei.

Prin aceste doue tratate s'a stabilitu o bariera nórdu a Sudu, avantajiosa pentru occidentu si pentru orientu.

Staturile române au urmatu asiâ dara cursulu loru naturalu si logicu. Mircea si Stefanu au continuatu traditiunea lui Traianu, ei s'au aratatu demnieri ai ideei ce a presidatu la întemeierea coloniei latine între Dunare si Carpati.

(Va urmâ.)

Temendu-ne ca voru fi între cetitorii nosteri, unii, câroru unele pasagie din articolulu „Magiari si Magiarismu“, publicatu in nr. 101 si 102 din an. tr. sa le dea nra la explicatiuni diverse, ne-amu facutu atunci rezervele nôstre. Credeamu ca cu atât'a amu satisfacutu spre a linisci si pre cei ce din esperintia, intielegemu pre susceptibili frati compatrioti magiari, scimu câtu de curendu se neliniscescu.

Cele ce au urmatu de atunci încóce inse, ne arata, ca vederile nôstre n'au fostu de ajunsu spre a gâci pâna unde se potu desvoltâ lucrurile din caus'a unui articulu din cele mai patriotice, in sensulu celu mai strictu alu cuventulu. Patrioticu, dicemu, pentruca patriotismulu celu adeveratu noi lu tienemu ca se cuprinde intr'aceea, cá bôl'a, déca se ivesce, sa o spunemu mediculu, in casulu de fatia opiniunei publice, asiâ cum este, pentruca si medicin'a sa fia cea adeverata, carea sa vindece, dara nu acoperindu cu paliative, placute la audiu, se marésca ran'a si mai tare, si sa amenintie in cele din urma organismulu intregu.

Acum, dupa ce afacerea a luat di dimensiunile neasteptate, tienemu ca amu face un'a din nedreptatile, cele mai mari cându amu suprimâ vocea autorulu articolulu din cestiune. Nedreptatea din parte-ne aru fi cu atâtu mai mare, cu câtu odata, o marturisimu, amu impedecat'o, din motivulu, ca cugetâmu, ca prin acest'a incidentulu se va terminâ mai in graba.

Astadi nu mai impedecâmu, si in cele de mai la vale, fâra de a adauge din partene la „lamurire, si fâra de a scurtâ din cele ce autorulu afla cu cale a lamuri, nici bateru unu cuventu, lasâmu pre autoru sa vorbésca, cá celu mai competentu in judecarea si apretierea ideiloru sele.

O facemu acest'a si pentrucâ nici asupra autorulu articolulu din cestiune, nici asupra foiei nôstre sa nu remana indoiei privitoare la patriotismulu, ce, vedemu ca pe nedreptu este din unele pârti trasu la indoiala.

Eata ce dice autorulu articolulu:

Lamurire.

Domnule Redactoru! Pe la sferitululu anululu trecutulu v'amu trimisu unu articulu intitulatu „Magiari si magiarismu“, rugându-ve sa binevoiti a-lu publicâ „pe respunderea mea“ in „Teleg. Rom.“ Mi-ati facutu onórea de a-lu publicâ fâra de amu fi pusu numele de desubt. La sferitululu articulu on. Redactiune a creditu in sa de cuviintia a face câte-va observâri, din care resulta ca ea nu e dispusa a primí respunderea decâtu pentru o parte din ideile cuprinse in acelu articulu; o alta parte remane pre respunderea mea, a autorulu necunoscutu. Din intemplantu tocmai acest'a parte a parutu atâtu de primejdiosa, încâtu Inaltu Présanti'a Sea Parintele Metropolitu s'a creditu datoriu a sfatú prin Pastoral'a dela 1 Ianuarie pre fii sei in Christosu de a se ferí de dens'a si a declarâ, ca ideile asiediate in articu-

lulu meu „nu suntu simtiulu comunu alu poporulu nostru.“

Amu fostu mahnitulu de acest'a ingrigire cu atâtu mai multu, cu câtu nu eramu si nici nu suntu in stare s'ó intielegu. Indata ce redactiunea si-a facutu rezervele, erâ de prisosu ori-ce „desavuare“: de sine se intielegea, ca ideile au fostu de autorulu si ale celor'a, care tienu la ele. Erâ chiaru de prisosu a se scí, cine le-a aruncatu in lume. Ideile, cá idei, nu cereau decâtu sa fia sustienute ori combatute. In locu inse de acest'a ele au datu ocaziunea la o manifestatiune politica. In urm'a Pastoraliei, 101 onor. cetatieni din Brasiovu, in o adresa câtra Inaltu Présanti'a Sea Parintele Metropolitu, se declara intru câtu-va adherenti ai aceluor idei „desavuare“.

Ve-ti intielegu, dle Redactoru, ca scriindu articolulu „Magiari si magiarismu“, intentiunea mea nu putea fi de a provocâ o vrasba între români si cu atâtu mai putieniu de a me departâ insumi si a departâ pre altii de firescu nostru povatiuitoru. Déca amu fostu dar' mahnitulu de infruntâri cuprinse in Pastoralu, cu atâtu mai mahnitulu trebuiâ sa fu, vedindu ca amu datu ocaziune pentru o aparenta neintielegere, pre care diuistic'a magiara, fâra de a cautâ sa-si dea sêma despre ceea ce amu discú si ce mi-se dice improtea, cum ai decútu a grabitu s'ó exploateze — fâra indoieia nu spre binele nostru si nu spre binele tiei, care e identicu cu alu nostru. A-si putea sa dicu, ca dupa ce crediusemu ca sêmenu lumina, a trebuitu sa vedu resarindu intunerecu. Cu tote aceste, — positiunea mea erâ pre câtu se pôte de delicata: inaintea mea erâ perdeau'a anonimitatiei si crepatur'a rezervelor pre care le faceuse redactiunea; erâ si nu erâ de bunacuvintia sa intru in discutie, cu deosebire inducu Metropolitulu a graitu.

Cetescu inse in numerulu dela 6/18 Martie alu „Teleg. Rom.“ respunsulu Inaltu Présantiei Sele la adres'a cetatieniloru din Brasiovu. Lu cetescu si me simtu datoriu a ve rugâ sa binevoiti a-mi dá locu pentru câte-va lamuriri.

In respunsu, Inaltu Présanti'a Sea declara, ca indeobste admite ideile asiediate in articolulu „Magiari si magiarismu“ si arata anume „pasagiele esorbitante“, pe care se crede datoriu a le combate declarându: „ca multimea pe care se radima la noi nateralitatea si biserica simte in adeveru dimpreuna cu Inaltu Présanti'a Sea si cu noi toti greutâile ce ne apasa; dar' cu privire la programulu depusu in citatele pasagie nu e de acordu cu subscrietorii adresei.“

Amu cetitu cu viua multamire acest'a declaratiune, de ôre-ce ea dovedesce, ca suntemu uniti intr'o gândire. Pasagiele citate nu suntu decâtu conclusiuni ale premiseloru cuprinse in greutâtile, pe care cu totii le simtimu; si nu remâne indoiala, ca aceia, care simtiu premisele, numai decâtu admu si conclusionile. Tocmai pentru aceea suntu uimitu de declaratiune. Ea vorbesce de unu „programu depusu in pasagiele citate.“ Nici odata nu amu intentionatu si nici nu intentionezu a face unu programu; scopulu meu si a ori-cârui omu fâra de positie hotarita in societate nu pôte fi decâtu sa adune materialulu, din care se voru puté alege elemente pen-

tru unu programu. Articolulu „Magiari si magiarismu“ este unu studiu obiectiv, care se marginesce a espune fapte si a areta, care suntu ori care voru trebui sa fia urmările loru firesci. Nu me simtu a fi sfatuitu pe români sa faca într'unu chipu ori într'altulu: amu espusu fapte si amu cautatu sa me lamurescu asupr'a urmârilor loru, prin urmăre nu potu face alta pretensie decâtu sa mi se arate, ca amu espusu fapte neadeverate ori ca amu ajunsu la conclusiuni gresite. Chiaru Inaltu Preasântia Sea recunósce inse in dóue renduri, ca amu vorbitu in cunoscentia de cauza: adeca adevèru amu graitu.

Fâra indoiala adevèru, cá adevèru, póte sa fia superatoru. Dar' déca voimu sa facemu odata ce-va, trebuiesce sa avemu indrasnéla de a spune si rabdarea de a audí adevèru. Cu deosebire între noi si magiari acést'a e datorie. Voimu ori nu voimu sa trâmim in buna întielegere!? Déca voimu, atunci sa ne întielegem: dar', spre a ne puté întielege, numai decâtu trebuiesce sa ne hotarim a ne spune unii altor'a ce credem, ce voimu si ce cugetám. Intielegu, cá vrajmasii sa fia rezervati si chiaru sa se mintia unii pe altii; noi inse, care pretindem a nu fi decâtu prietini invrajbiti, suntemu datorii a fi sinceri.

Programele nu se facu prin diare, ci între patru pareti. Déca e inse vorb'a de unu programu, apoi eata-lu într'unu evenimentu: sinceritate! — Sa-lu urmám pe acést'a fâra a tiené séma de magiari.

In articolulu „Magiari si magiarismu“ nu amu statornicitu inse nici unu felu de programu.

Amu disu: „Dupa cele intemperate dela 1867 încóce ne vedem într'o situatiune sa nu tienem, si nu putem u tiené multu la Ungaria.“ E reu! — dar' asiá este! Este o urmăre frésca a fapteloru petrecute, cá noi sa nu putem tiené la Ungaria. Indata ce amu admisu faptele, nu putemu tagadú urmărea loru decâtu din consideratiuni de precautiune.

„Dá, amu fostu si suntemu neprietini ai Ungariei pentru-ca Ungaria ne este vrajmasia.“ Nimeni nu va puté sustiené, ca Ungaria ne-a facutu binele, la care trebuia sa ne asteptám; aru trebui dar' sa paremu un poporu parasitu de toti Dumnedieii pentru-cá lumea seriósá sa ne creaza capabili a tiené la unu lucru, care ne jignesce... „Noi tienem la imperatie si tienem pentru-ca avemu pentru-ce!“ Dá! atátu de multu tienem la acést'a imperatie binefacátore, încátu, „déca astadi amu fi chiamati la lupta pentru Ungaria, — care ni e vrajmasia, — amu luptá cu tóta inim'a, nu inse pentru Ungaria, ci pentru habsburgi, nu pentru rege, ci pentru imperatulu nostru!..“ Asiá este! si ca este asiá — e puterea nóstra! Ori crede cine-va, ca vre-odata poporulu románu va ascultá alta porunca decâtu pe acea, cu care s'a deprinsu de unu vécu si mai bine!? Ori voiesce cine-va sa dispue de densulu pentru Ungaria si improvia imperatulu!? Nimeni nu va cutediá sa dica „dá!“ — Atunci tóta lumea trebuiesce sa fia multiamita, cându ne declarám sustiitori ai Ungariei cá parte din imperatie. Este o jertva patriotica, de care trebuiesce sa fimu mándri.

Dar' ce voru tóte aceste sa dica? Suntu ele unu prográm? Suntu agitatiuni contr'a întregitáti Ungariei? Se îndémna români a conlucrá cu cine-va contr'a cui-va? — Nimicu din tóte aceste! Se constata numai, ca in urm'a fapteloru petrecute asiá trebuiesce se fia; se constata, ca între anumite împregiurări români va trebui sa póta fi hotariti contr'a procederei de adia monopolisatoriloru actuali ai Ungariei; se constata, ca suntemu unu poporu care voiesce a traí síja se desvoltá, unu poporu, care suferé si rabda, dar' nu uita binele si tiene minte reulu,

ce i se face. Din tóte aceste urméza unu singuru lucru: ca déca Ungaria (adeca cei ce o reprezenta) voiesce sa o sustienem, sa o iubim si sa fimu gal'a a ne luptá pentru dens'a, nu are decâtu sa ne dea, ce între împregiurările de astadi ne aru fi datu imperati'a. Iéra acést'a nu e programu: este unu memento!

Amu fostu dar' jignitu vediendu, ca între „pasagiele esorbitante“ citate in respunsulu Inaltu Présantiei Sele lipsesce urmatoriulu: „Dar' totu-déun'a suntemu gal'a a sustinea cu entusiasmu o Ungarie, in care ni se dau conditiunile de desvoltare.“

Acést'e suntu lamuririle, pre care m'amu crediutu datoriu a le face.

Neintielegerile, la care articolulu „Magiari si magiarismu“ a datu ocaziune, suntu numai aparente. Pastoral'a Inaltu Présantiei Sele ne incredintiéza ca Metropolitulu nostru voiesce se fia espresiunea „simtiului comunu alu poporului“; adres'a onor. cetatieni din Brasiovu ne incredintiéza, ca români voiescu a se grupá prelânga metropolitulu loru: centrulu nu voiesce a se isolá si massele nu voru a se departá de centrulu loru firescu, cáci indata ce centrulu s'aru isolá, elu aru trebui sa incete a mai fi centru si indata ce massele s'aru departá, ele aru trebui sa-si creeze unu altu centru. Acést'a este impresiunea pre care o producé întregulu incidentu in omulu cugetatoriu: suntemu si, într'u cátu nu amu fi, staruim a fi uniti într'o gandire.

Si este bine, ca tocmai eu, scriitorulu aceluí articulu vinovatu, sa o constatu acést'a.

Revista politica.

Diet'a Ungariei lucra din tóte puterile. Nu mai are nici dumineci nici serbatori. In duminec'a Floriloru, dupa calindariulu apusanu, s'a inceputu desbaterea generala a proiectulu ministeriului de finacie, care este unu operatu de unu imprumutu. Proiectulu s'a primitu nemodificatu a dóua di (luni in 26 Mart.) cu 166 voturi contr'a 74. Acel'asi proiectu va trece curendu si prin cas'a magnatiloru si dupa acést'a va intrá pausa in lucrári din caus'a serbatoriloru pasciloru.

In Cislaitani'a suntu convocate dietele provinciale si adeca: a Austriei de josu, a Austriei de susu, Salzburgului, Stiriei, Carintiei, Carniolei, Moraviei, Silesiei, Voralbergului, Istriei, Goritiei si Gradiscei si a Triestului si tienutu pe 5 Aprile a. c., a Bucovinei pre 11 Aprile st. n.

Campani'a diplomatica in cestiunea orientulu si a se apropiá de sfersitu. Ignatieff a fostu primitu in 27 Martiu in audientia estraordinara de imperatulu si regele nostru in castelulu imperialu; dupa acést'a a luat parte dimpreuna cu suit'a sea la unu prandiu la curte. Adi mâne vomu audí ca a plecatu preste Berlinu la Petersburgu. Déca duce Ignatieff pace séu resbelu a casa? nu scimu spune. Semnele suntu mai multu pentru celu din urma decâtu pentru cea dintâiu. Angli'a n'a subscrisu protocolulu dela care se asteptá pacea si Russi'a a refusat a se obligá la desarmare.

Intr'aceea „N. d. Allg. Ztg.“ a afflatu cu cale a face imputári francesiloru ca ei iau mesuri militare in despartiemintele orientali, cari trecu preste trebuintiele administratiunei de tóte dilele. Foile austro-ung. apara pre francesi si nu vedu in certele cele improvisate de biroulu de pressa din Berlinu decâtu împregiurarea ca contele Chaudordy, prin o amicitia russo-francesa, iérasa a conturbatu circuli principelui Bismarck.

„Morning Post“ din London pásiesce fórte aspru contr'a Russiei, pentru-ca acést'a din urma nu ratifica protocolulu prin care se dau garantii despre ameliorarea crestiniiloru din orientu, din motivulu ca i se cere sa desarmeze ea dintâiu.

Rusii, deocamdata au inceputu a se punu in miscare spre média di si apusu. Despartiemintele singuratice de trupe suntu indreptate spre Prutu si pârtile de média di ale Bassarabiei rusesci.

Trei poduri stau gal'a pentru trecerea armatei rusesce preste Prutu.

Armat'a româna, cetimu, ca se tramite in mare parte a casa. Motivulu, se dice, este invasiunea rusésca, carea cu cátu va gasi români mai putieni sub arme cu atátu mai putiene perplessitáti va aduce pentru tíera. — O logica, pe carea nu o întielegem.

Dela universitatea sasésca.

Sibiú, 25 Martie 1877.

In siedinti'a din 24 Martie (a IV a sesiunei) 'si desfasiurá, dupa autentificarea protocolulu siedintiei trecute, dep. Dr. Tincu, votulu seu separatu in contr'a verificárei deputatulu cerculu Sebesiu.

Dep. Bedeus se declara in contr'a votulu separatu, sustienendu ca, nu aru fi causa destula pentru a dá unu votu separatu in cuprinsulu si in form'a votulu separatu alu dlui Dr. Tincu. Propune deci a se trece preste elu la ordinea dilei.

Presidentulu adunárei declara ca, votulu separatu nu póte formá obiectu de desbatere, dar' ca nu se póte împedcá nici unu deputatu a-si desfasiurá parerile sele si a si le intári prin argumentele, cari lui i se paru mai bune. Votulu separatu fiindu prezentatu se va alaturá deci la protocolulu siedintiei.

Acestu obiectu terminatu, presidentulu-comite face cunoscutu ca, comisi'a de 7, cerendu operatulu ei o precaugetare fórte matura, nu este in positie a asterne in siedinti'a de fatia operatulu seu. Presidentulu propune deci amânarea siedintieloru pâna dupa serbatori. Inainte de a se pronuntá amânarea siedintieloru, aduce la cunoscentia ca oficiulu administrativu i-a facutu nisce propuneri, pre cari le recomanda adunárei spre primire, si anumitu 1) sa se aléga o comisiune administrativa juridica de 11 membri, 2) o comisiune scolara de 7 membri. Adunarea primesce si se alege in comisiunea administrativa juridica: Bedeus, Kapp, Siegler, Krasser, Werner, Dr. Tincu, Klockner, Roth, Schaffend, Bolesch, Arz, V. Straussenburg. In comisiunea solara se alege: Budacker, Wittstock, Maager, Teutsch, Dr. Pacurariu, Kirchner, Klein.

Cu aceste siedintiele se amana pâna in 11 Aprile st. n. □.

Correspondintia.

Reminiscintie din absolutismulu nemtiescu fatia cu constitutionalismulu unguurescu actuale.

Din pârtile Banatului 1/13 Mart. 1877.

Motto: „Ce tie nu-ti place altui'a nu face!“

II.

Altu casu 'mi vine in memoria, cându in anulu 1856, iér' nisce delicuenti magiari suspiciunati si escortati de gendarmeria pentru furtu de cai au patit'o reu cu dlu Bezirks-Adjunctulu boemu. Bietii ómeni nu sciau vorbí nemtiésca ci numai limb'a loru materna magiara; dar' vorbiau romanesce cá si ori-care románu, de nascere; fiinduca in partile banatiene, limb'a de conversatiune între negotiantii terguriloru si la ori-cari alte conveniri, — este cea romana. Cându unu némtiu are de a face cu atare magiaru ambii, numai romanesce vorbindu, se potu întielege, de-si într'unu dialectu atátu de schimositu, cátu audiendu-i, trebuie sa ridi de densii; pronunsierea magiarulu mai este cum este, dar' cea a némtiulu (schwab) e fórte ciudata; cáci densulu, unde trebuie se pronunsierea pe *d* aplica pe *t*,

in locu de *b*, pre *p*, pre *g* de *k* si asiá mai departe; cându are se dica „Petru este unu vecinu“ eata asiá pronunsierea: „Bedru esde punu fesinu“; dar' trecendu la obiectu voiu se continuu:

La pertractarea, respective ascultarea protocolara a delicuentiloru, prim'a întrebare ce li-o puse dlu incuirinte a fostu: „No Lum..... verfl....., könnt ihr deutsch? bietii ómeni — firesce — facendu din umeri si uitandu-se cátra servitoriulu cancelariei, pre carele 'lu cunosceau ii disera: „mondjan a kegyelmes urnak hogy nem értjük mit kérdez németül“ la ce dlu Bezirks-Adjunctu furiosu propurse: „Ha! verfl..... R....., Ungarn seid ihr“ nici un'a nici alt'a, demandá servitoriulu se-i duca in temnitia unde sermanii remasera dreptu inchisóre preventiva 2 luni neascultati si nejudicati.

Din intemperate, si spre norocirea incarceratiloru, siefulu, adeca pretoarele erá de nationalitate románu, vorbiá si ungueresce; apoi chiaru déca nu scia ungueresca, delicentii vorbindu bine romanesce, in acést'a limba usuata se putea ori-care ampoiatiu întielege cu densii si cu ori-care altu tieranu unguuru, — numai beamterii straini nu, cari odata cu capulu nu puteau, dar' nici nu voiau sa invetie limbile poporulu usuate aici.* A fostu apoi sub sistemulu absolutismulu lui Bach si alta ordine, strictetia si acuratetia in administratiune si justitia, care se controlá cu rigóre si scrupulositate nu numai superficialu si din cându in cându, nu atunci cându respectivii ampoiati erau inainte avisati ci pe nesciute (unvermutheter Weise) cându densii nici nu visau!

S'a intemplatu deci, ca siefulu judetiulu pretorialu in celu mai strictu incognito a visitatu temnit'ele spre a se informá despre starea robiloru; aflându pre amintitii delicuenti magiari in inchisóre preventiva si cerendu deslusiri din actele ce se aflau la incuirintele respectivu, numai decâtu insusi a incuiratu caus'a; mâne di s'au citatu apoi proprietarii cailoru furati si ce se vedi la ascultarea aceloru proprietari si confrontarea loru cu inculpatii incarcerati? Cati n'au fostu furati ci pribegiti adeca raticati; in confiniulu militariu care in urm'a curentatiunei, la 5 septamâni s'au afflatu; precându inculpatii au gemutu in temnitia mai 3 septamâni dupa acea nevinovati.

Investigatiunea cu confrontarea a luminatu anomali'a ca bietii delicuenti, fiindu numai suspiciunati pentru furtulu cailoru, din cauza ca nesciundu vorbí limb'a nemtiésca oficiósá a statulu iér' incuirintele nesciundu vorbí limb'a poporulu, nu s'au potutu întielege si estu modu densii pe nedreptulu au suferitu tortura si inchisóre nemeritata, pentru netrebniéa unui deregatoriu strainu.

Casurile aceste si multe altele au iniciatu pre cei competinti si responsabili a face pasi la locurile mai inalte pentru delaturarea fatalitátiloru provenitórie din necunoscenti'a limbei poporulu, a respectiviloru ampoiati straini; in urm'a căror'a si a reclameloru din partea poporulu, ministeriulu ces. reg. din Viena a emisu cátra tóte dicasteriele si auctoritátile administrative si judetiali inviatiuni stricte: cá „limb'a materna a poporulu sa se respecte neconditionatu si cu tóta scrupulositatea nu numai fatia cu pârtile litigante, ci chiaru si cu corporatiunile, respective oficiile si antistiele comunale, preste totu in ori ce afaceri publice oficiali!“

Erá într'adèveru o panica si perplessitate nespusa pentru multimea de ampoiati boemi, nemti ori chiaru serbi si magiari, cari nu scieau limb'a romána,

* Cunoscemu ampoiati straini, veniti din Césiau cari au petrecutu aici tempulu 5-6 ani in oficii venindu in coatingere perpetua cu poporulu fâra se fia invetiati ai vorbí limb'a.

de ôre ce pretorele firesce parte cá románu, parte inse cá functionariu superioru acuratu si punctualu, numai decátu a si introdusu resp. aplicatu acelu „*rescriptu normativu*“ ministerialu decretatoriu de respectarea limbei poporului si obligatoriu pentru ori-care ampoiati.

Urmarea se intielege n'a pututu fi alt'a decátu, ca toti acei ampoiati cari n'au sciutu vorbí si scrie in limb'a poporului, in favórea si interesulu cáruia s'a emisu rescriptulu, vrendu nevrendu adeca camu de *sila bucurossu* si-au cerutu *translocarea* la dicasteriile din atari párti unde nu erá pasteriu de mai multe nationalitati ci séu numai germanu, séu boemu, si unde nu se recerá cunoscinti'a de mai multe limbi.

Introducându-se apoi in praesa acelu rescriptu, marturisescu ca erá de minere bine; cáci locurile functionariloru streini le-au ocupatu acei'a cari scieau limb'a poporului. Se fi-ti vedutu stim. cetitori cátu de bine si frumosu mergeau trebile, cátu de in graba au disparutu si incetatu fatalitátile, cu ce acuratetia se mantiené Rescriptulu, cu cáta scrupulositate se Rescriptulu limb'a poporului in tóte usantiele administratiunei si justitiei; dar' cátu de *indestulitu* si *mangaiatu se simtia bietulu poporénu*, carele in necasurile ce-lu cuplesia avendu treburi la deregatiuni cu domni ampoiati si judecatori se putea intielege in limb'a loru materna.

Afacerile oficióse cu antistiele comunale cá cu organele inferiori administrative prin corespundintie in limb'a poporului din respectiv'a comuna, — erau cu multu mai usióre, corecte si necomplicate decátu sub ampoiati straini, cari — afara de limb'a oficiósa germana a statului — nu sciau nici vorbí necum scrie in alt'a.

Dupa tenórea mentionatului rescriptu normativu ministerialu, tiebundu-se contu in josu de limb'a poporului, „*cea oficiósa a statului de felu nu erá alterata*“; cáci in agendele interne centrali, la tóte oficiolatele ces. reg. de statu, adeca manipulatíunea, precum si corespundintiele dela acelea oficiolate in susu cátra autoritátile supreme se usuá *numai limb'a germana, cá oficiósa a statului*,

Cá sa me esprimu mai chiaru, amintescu: ca tóte intratele (esibitele) precum dela antistiele comunale in afaceri oficióse, asiá si celea dela *privati* in ori-ce treburi administrative séu judetiarie de interu particulariu, adresele la oficiolatele ces. reg. se resolveau ér' numai in aceeasi limba in care erau scrise; fára a se mai pretinde si traduceru in teestulu limbei oficiali.

Ascultarea protocolara a pártiloru litigante atátu in cause civile cátu si criminali se facea in limb'a materna a pártiloru respective, numai capulu protocolului de ascultare, adeca indicarea obiectului si clausul'a de incheiere se scriá in limb'a oficiala a statului, nu inse si teestulu meritorialu.

T. Mediesiu Comitatu Bihorului in Martiu 1877.

E c h o

Jurnalului „Nagyvárad“ la „Haladunk mi is“.

In nr. 42 alu amintitulu jurnálu, in rubric'a noutátiloru se sufuleá unu „*Öreg bácsi*“ a predicá in publicu rezultatulu esamenului depusu in 10 Fauru, a. c. de elevii, — de diferite nationalitati si confessiuni, frecuentanti ai scólei române gr. or. conduse de D. P. G. invetiatoru gr. or. in Beliu.

„*Öreg bácsi*“ apare supraemotivnatu de succesulu eminente alu esamenului, si nu rezerváza epimic'a a-i dá laud'a conveniente, espunendu cu intrég'a satisfactiune, cátu de frumóse, precise si repedi respunsuri dedeau elevii la tóte întrebárlu din obiectele

studiiloru scolastice, — redicá meritulu dlui P. G. carele in adeveru si este o capacitate rara intre invetiatiunii poporali ai patriei, incátu de asemenea individualitate noi románi potemu fi mandri.

Betránulu fauru de noutáti deodata apare si fórtu necajitu, facendu usu de o eruptiune vulcanica contra subscrisului cá inspectoru cercualu scolariu, pentru absentia dela esamenu, acusanu-me publicului cu o fapta condamnabila imaginata copilaresce de „*Öreg bácsi*“ adeca: „ca eu nu potu tolerá elevii de alte nationalitati si confessiuni in scóla dlui P. G. din carea cauza nu amu voitu a me presentá la esamenu, si pe dlu invetiatoru lu persecutezu in continuu preparandu-me a-lu privá si de oficiu.“

Ací „*Öreg bácsi*“ arata unu curagiu escesivu din lips'a buneie cunoscintie a cestíunei, ori din lips'a buneloru informatiuni, ori chiaru din afectiune antipatica, pentruca: eu amu bucuria suprema de capacitatea dlui P. G. carele atrage asup'r'a sea atentiunea individiloru de alte nationalitati si confessiuni, cari 'si coneredu fii docintelului nostru spre instruire si educare, si amu placere inespimabila ca scóla nóstra e frecventata de fii straini, cari acuirea in ea prin D. P. G. laptele sufletului in chipu laudabilu.

Caus'a ca nu amu participatu la esamenu, consista nu in „ur'a“ insusita mie de faurulu de noutáti, „Haladunk mi is“ ci in provocarea oficiósa din partea dlui administratoru protopopescu a me presentá in P. Susagu, pentru facerea scótiloru bisericescu din a. 1876. — Dar' sa presunerescu ca neasistinti'a mea la esamenu a fostu simplu lucru placulu meu, „*Öreg bácsi*“ inca nu este in dreptu a cascá vilamente asup'r'a mea, pentruca: eu cá inspectoru cercualu, care suntu indreptatitu a ordiná terminu esameneloru in scólele nóstre poporali, in virtutea §. 11, lit. b) din Instrucliunea consistoriala pentru inspectorii cercuali esmisa sub Nr. 1477/347. Sc. anulu 1873“ nu amu defiptu esamenulu pe 10 Fauru, ci pe 14 Fauru, astfelu tienerea esamenului a fostu abusu de ordinatiunea mea, facutu nu vréu a scí de cine.

Predicatiunea dlui „*Öreg bácsi*“ se culméza mai departe in tonu ultra modo duru, accentuându: ca spre a delude esamenulu, se pare ca amu dusu din oficiu cu mine si pre preotulu loculu, „a szokásos görbe nap csinálására“. Se póte ca corespundintie e cotitu pe date positive cándu scie, ca eu, din órece predilectiune indatinata, amu amblatu speditiunea cruciata a lui Tandala, — la acestu punctu nu mai dicu alt'a, ci-lu lasu simplu, cá sorgentele seu, dar' aruncandu-lu cu tóta onórea si indignatiunea in fati'a cui l'a prolusu.

Pre aceste presupusetiuni si credintie desierte se baséza „*Öreg bácsi*“ cándu apésa in consciinti'a sea între altele: „azonban menten meg az isten minden kerületet oly oskola felügyelőktől, mint erre van, különösen mint M. Z. a beéli ker. iskola felügyelője“. Acestu pasagiu e chiaru filosoficu! Acum dovedesce „*Öreg bácsi*“ ca mintea sea e fórtu expansiva, dóra ca e pusa in actiune de inspiratiune straina, dlu corespundinte in intielepíunea sea se ocupa si de alte persóne pe lánge a mea! bravó „*Öreg bácsi*“. D-ta consideri de stupidi pe toti inspectori nostri cercuali, si inca quid conspectius negi consistoriulu nostru capacitate de a-si fi potutu cunósce ómenii apti spre conducerea invetiamentului poporalu. Hei! dle „*Öreg bácsi*“! N'asiu fi creditu ca ai avé o gura cátu o . . . . ., éra mintea cá si Pinteá!*)

*) Dice tradiiunea: cumca Codru regele Athenei avea unu fidelu Pentheas, ce-lu purtá eternu (!?) cu sine, si chiaru in resbóie lu folosea, cá pre celu mai bravu soldatu, cáci elu se aruncá in fati'a neamicului si-lu slucea fórtu.

Déca d-ta credi a fi omu adeveratu, atunci sa nu mai vorbimu cá bufnitiele.

Credu inse ca ne pricepemu de-si domni'a Tá vorbesci unguresce, éra eu in limb'a mea, si rezervandu altele pe alta ocaziune ocurenda.

Zenobiu Munténu,
inspectoru de scóle alu tractulu Beliu.

Dámu sub tóta reserv'a cele ce urméza, neluându nici o responsabilitate, nici pentru materia nici pentru forma. Suprimendu numai unii termini cari cu tóte ca au fostu fórtu intrebuintati in alte párti, in fói'a nóstra nu potu sa aiba locu nici acum, corespundintia a remasu neschimbata.

Eata-o:

Cttulu Temes. 26/3 n. 1877.

Onorate Dle Redactoru! Din locuri positive suntu avisatu ca in comun'a B. Comlosiu (Torontalu) au isbucnitu unirea va se dica din 24/3 st. n. pána adi s'au dechiaratu de unti 150 de suflete.

Sciu ca vi cunoscuta caus'a comlosieniloru; — óre cine este caus'a raticiei turmei? oile séu pastoriulu? eu incátu pricepu cu mintea mea cea cruda nu potu dice alta decátu — pastoriulu, — cáci déca venerabilulu consistoriu din Aradu erá dreptu la tóta intemplarea turm'a nu se imprasciá, — véda consistoriulu din Aradu — eu mi-amu spalatu mánele cá Pilatu, mai multu in Comlosiu nu suntu, — si pána eu amu fostu in mijloculu poporului nu s'au intemplatú asiá ce-va, — acum amu lasatu pe . . . . . protopopu si popi sa conduca poporulu nostru celu bunu si blandu si de ei totalminte maltratatu si materialminte omoritu.

De odata atátu — de alta-data mai multu — me rogu a pune in multu pretiuit'a fóiá „Tel. Rom.“ sirurile aceste ale mele spre publicare remanu

Alu d-tale plecatu
G. Balanu.

Din Bucovin'a.

(Urmare).

Déca nu se propune in scóla reala din Siretiu limb'a romána, acést'a — dupa starea presenta a lucruriloru in Bucovin'a — nici nu ne pare ceva extraordinariu, cáci acést'a scóla nu este intretienuta de fondulu bisericescu gr. or. Dar' suntemu curiosi sa scim, de unde vine ca chiaru multi din románii dela scóla din Cernauti nu invétia limb'a romána. Acést'a scóla se sustiene numai din fondulu gr. or. religionariu, si are conditiune a invetiá limb'a romána pre toti scolarii sei. Pe spelele fondului gr. or. s'a trimisu si unu numeru insemnatu de juni din tíera la Vien'a spre a studiá profesur'a pentru acést'a scóla, cu scopu, cá avendu scóla destule puteri spre a se puté propune obiectele in limb'a romána, acést'a sa devie limb'a de propunere. Ast'a a fostu cá conditie celu putienu in anii cei primi a infiintiárei scólei susu mentionate; — dicemu in anii cei primi, cáci acum' cándu unii din románii trimisi cu acést'a intentiune la Vien'a se intorcu cá profesori licentiati in patrie, nu numai ca nu se prefera veneticiloru, dar' ei suntu astrinsi a-si cautá posturi pe la alte scoli la cari nici cándu nu voru mai fi in positie de a face intrebuintiare de limb'a materna; si astfelu conditiile de cari se vorbiá odinóra astadi devinu numai simple ilusiuni. — Totu asiá e si cu scóla gr. or. gimnasiala din Sucév'a; numai cu deosebirea, ca scolarii cari nu voiau sa invetie limb'a romána, pró forma erau nevoiti a petitioná prin directoratu la consiliulu scolariu alu tíerei pentru de a fi dispensati de ea. Se intielege de sine ca o astfelu de petie in totu-déun'a erá bine veduta. Fia insa ori si cum, a fostu celu putienu o formalitate carea trebuia se o faca celu ce nu voia se invetie in limb'a tíerei. Adi

insa nici acést'a nu se mai cere, cáci consiliulu scolariu alu tíerei a hotaritu in siedinti'a sea din 28 Fauru a. c. a nu se mai incomodá inca si cu astfelu de petitiuni, ci ele cá unu ce nebagatu in séma sa fia supuse numai aplicárei directoratului gim.

Lasámu inse aste ilegalitati ce se petrecu pe terenulu scolasticu: le-amu adusu numai cá exemple spre a aretá cum se subminéza esistinti'a culturai poporale române — déca se póte se o numimu dejá asiá — chiaru pe spelele ei proprii — . . . insa cu scopu de a propagá cu atátu mai usioru cultur'a universalá — ! — !

Da se intielege! noi aspirámu la o perfectiune deplina, la o perfectiune in de comunu! trebuie deci sa delaturámu tóte obstaculele partiali cari ne impedeá realizarea scopului supremu universalu!?! Dar' bine! atunci insa fia-ne permisa intrebarea, déca avemu si ómeni de ai nostri cari se conlucre la acestu planu maretiu — la acést'a prosperare a culturai universale!?!?

O dá! avemu, cum se nu; avemu, si inca ómeni cu vadia precum directori la scoli midlocii, capitani districtuali, perfectori si scia Ddieu cum le mai suntu titulaturile tuturoru acestoru ómeni insemnati; insa ori si cum se fia ei se leupta mereu inu naintarea in cultura, numai nu in cea nationala. Suntu ómeni de ai nostri, cari, devenindu la unu postu mai mare, nu numai ca nu le pasa de vatr'a pe lánge care a crescutu, dar' ei nici nu mai afla lucru demnu a vorbí cu copii loru in limb'a mamei! la densii in casa se usitéza germána, germána cá cea oficiala si mai latita, cá cea placuta renegatiloru; ei asuprescu pre románi si li pretera pre jidani, numai déca socotu ca prin acést'a se facu placuti inaintea regimului cándu vréu se devie la posturi inalte, si seracescu chiaru pre bietulu tieranu, se facute loru din a cáruí sudóre traiescu, numai déca prin acést'a 'si potu satisfacé stimululu loru de avaritie.

Eata deci unde stámu astadi noi románii bucovineni! Eata de unde vine ca suntemu desconsiderati din partea strainiloru. Eata de ce se calca drepturile nóstre in picióre.

Sa nu ni mai fia deci cu mirare cándu in Cernauti chiaru numirile stradelor cari erau scrise in limb'a romána si germána de vr'o 2 ani incoce totu mereu se stergu de pre paréti, inlocuindu-se cu nisele nóde de feru, pe cari insa numele stradei stá numai curatu in limb'a germána. Bietului tierénu care a invetiatu o léca de carte in limb'a sea, nu-i este cu putintia a cetí macaru numele stradei in care se afla cutarea séu cutarea cancelarie la care chiamatu fiindu vine odata in 2 séu 3 ani in capitala. Avemu insa reprezentanti románi in consiliulu comunalu; dar' nici unii din domniele loru nu se mai indura a redicá vocea in favórea numiriloru vechi a stradeloru in limb'a rom. Nainte de 2 ani s'a fostu induratu dlu Iancu de Lupula a face o intrebare in chesti'a acést'a, dar' nefindu opiniunea sea spriginita nici macaru de románii cei ce erau de fatia in siedinti'a cons. com., chesti'a s'a pusu ad acta pentru de a nu se mai aduce nici cándu la lumina.

Se nu ne mirámu dar' nici de aceea ca se lasa vacantu scaunulu metropolitanu aprópe 2 ani de dile. La urmárlu cari resulta insa din acést'a vacantia, nu ni-e permis a vorbí ací; despre astea altadata la rendulu seu.

Varietáti.

** Présánti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Ioanu Metianu a sositu aici numai luni cu trenulu de dimíneti'a. In aceea'si di au sositu si unu numeru de membri ai consistoriului metropolitanu din diecesele sufragane si din archidiecea.

* (Donatiune). Inalt. ministeriu r. u. de culte si instructiune a donatu „societății transilvane pentru cunoscintăa țierei“ 500 fl. v. a. pentru ilustrarea anticităților si monumentelor.

* (Tunuri noue. Marti cu trenulu de diminția au mai sositu 14 tunuri uchatiane, dupa cum audimu cu totul pentru garnison'a din Sibiui au sositu până acum 26.

* (Unu lasamentu frumosu). „Tems“ impartasiesce mórtea unui negociatoriu israelitu in Avignon cu numele Cremieux, care in testamentulu seu a lasatu 200,000 franci pentru seracii israeliti ai cetăției, 200,000 fr. pentru protestantii seraci si 200,000 fr. pentru catolicii seraci in fia-care parohie intra muros. Totu-odata a dispusu a se dá zestre de câte 1000 franci la o fata seraca israeilita si alt'a catolica.

* (Incendiu in Sibiu). In sér'a de Dumineca spre Luni in 14 a eruptu pe „Soldisiu“ unu incendiu, care inse n'a mistuitu decâtu dóue sioprone, de óre-ce pompierii de aici au aflatu in apropiere apa indestula. Durere, unulu din pompieri si-a frântu unu picioru cu acésta ocaziune.

* (Unu bastimentu curiosu). Printre curiositățile ce voru figurá la espositiunea universală dela 1878 se póte citá de pe acum in sectiunea maritima unu bastimentu ce a fostu taiatu dintr'o singura piesa intr'o bila de abanos de 15,000 chilog. Acestu bastimentu are o lungime de 7 metri, largime de 1/2 m. si 90 centimetri adencime. Escutatulu dupa planulu si sub directiunea siefulu unei esplotatiuni de paduri din Guatemal'a, s'a taiatu cu toporul si cioplitu cu hermet'ă, lucru, pentru care indigenii din Guatemal'a n'au rivali.

* (Espositiunea universală din Parisu. Dupa cum se aude s'a decisu a se institui pentru espositiunea de Parisu o delegatiune aparte, care sa reprezinte Austro-Ungari'a. De membri ai delegatiunii sunt denumiti: ambasadorulu conte Wimpffen, consululu generalu G. de Rothschild, contele Zichy si bar. Hirsch.

Statutele comunei Resinari

pentru conservarea si folosirea padurilor impreuna cu detorintiele economatului ei.

(Urmare.)

25. Pasiunea vitelor pe fenatiile de pe cöste este iertata numai din 14 Sept. până in 27 Maiu c. n. Cu 6 Aprilie este opritu si câmpulu de a-lu mai pasce cu vite. Cându va fi primaver'a tare tempuria se póle oprí si mai inainte.

§. 26. Nu este iertatu a taiá arbori de susu ci aprópe de fati'a pamentului cá sa nu remana trunchi (tropini) inalti.

Asemenea nu este iertatu a gâuri arbori pentru de a le detrage mustulu cá sa faca resina séu a-i belí de cóje decâtu numai in padurea cea libera de taiatu.

§. 27. A face focu la radecin'a arborilor séu in scorburu, a aprinde foile de arbori séu ierb'a in padure este cu totul opritu. Cárboni a arde se dá voia numai in taietura si din ramuri séu radecinele arborilor.

§. 28. Fiindu ca cöstele pe care se afla padurile cele devastate din giurulu comunei nóstre constau parte din pétra; ér' pétr'a acést'a de se va delaturá totu taindu din tr'ens'a numai la unu locu pamentulu lipsitu de radimulu seu, se va derimá, ba la ploii indelungate póte sa inundeze comun'a jumetate, prin acést'a se decide ca numai acolo este iertatu a taiá pétr'a unde va fi tocitura asemnata de reprezentanti'a comunale.

§. 29. Totu-déun'a in lun'a lui Augustu reprezentantu comunala va

tramite din sinulu ei o comisiune de cinci care alegandu-si conducatoriu si insotita de economulu, séu de unu provisoriu va avea de a incungiurá totu teritoriulu Resinariloru. — Datorint'a acestei comisiuni este a cercetá tóte movilele (halmurile) precum si alte semne care se afla pe marginea teritoriului, a vedé in ce stare se afla padurile si cáile ei, asemenea are de a vedé atátu in taietura data in arenda cum se observeza contractulu incheiatu cu arendatoarele si cátu in taietur'a comunale.

Cum se implinescu prescriesele acestoru statute.

Fia-care membru alu comisiunii va primí pentru perderea tempului pe di o desdaunare de 1 fl. v. a. din cas'sa alodiale. Comisiunea are in tempu de 3 dile sa-si implinesca missiunea ér' conducatoriulu ei in siedinti'a cea dintâiu a reprezentantiei sa raporteze despre ce au vediutu.

§. 30. Pedepsele pentru calcarea acestoru statute sunt următoarele:

1. Cine se va aflá umblandu prin padurea oprita cu securea afara de drumu in casulu I 10 cr. II, 20 cr. si III 40 cr.

2. Cine va taiá lemne in padurea oprita, pe lângă confiscarea lemneloru pe care elu cu spesele proprii are sa le duca in curtea comunala, in casulu I, 50 cr. II 2 fl., III 4 fl.

3. Pedéps'a ast'a indoita se va pune pe acéla care va taiá numai arbore (lemn) fia cátu de micu de pe cöstele din giurulu comunei cum este de pe fati'a Cetatiiei, de pe fati'a Costei Boaci si de pe la fantân'a varului peste riu séu din Salciile plantate dealungulu călei cátra Sibiu séu din acelea care se voru plantá de comuna in alte locuri.

4. Cine va taiá crace de stejaru in dumbrava séu din alte locuri pe lângă confiscarea lemneloru pe care pe spesele proprii are sa le duca la curtea comunala, in casulu I 1 fl., II 2 fl., III 3 fl.

5. Cine va taiá unu stejariu mare verde din dumbrava séu din alte locuri pe lângă ducerea lui in curtea comunala, in casulu I 5 fl., II 8 fl. si III 12 fl. Unulu micu I 1 fl. II 2 si III 3 fl.

6. Cine va taiá unu stejaru mare uscatu pe lângă ducerea lui in curtea comunala in casulu I 2 fl. II 5 fl. si III 8 fl. Unulu micu in casulu I 50 cr. II 1 fl. III 2 fl.

7. Cine va aduce lemne din padurea libera de taiatu fia si din fenatiulu seu in di oprita séu nópte

a) cu calulu in casulu I 40 cr. II 1 fl. III 2 fl.

b) cu carulu in casulu I 2 fl. II 3 fl. III 5 fl.

c) cu trupulu in casulu I 20 cr. II 40 cr. III 60 cr.

d) cu vite mai multe decâtu este prescriu de tóta vit'a in casulu I 1 fl. II 2 fl. III 3 fl.

8. Acésta pedéps'a are sa se puna si pre acéi'a cari taiá ori tragu bârne in dile oprite din bradetu séu facu siruri de lemne (stengini) in padure.

9. Cine va aduce lemne din padurea oprita.

a) cu calulu séu asinulu in casulu I 2 fl. II 3 fl. III 4 fl.

b) cu carulu in casulu I 5 fl. II 10 fl. III 15 fl.

c) cu trupulu in casulu I 1 fl. II 2 fl. III 3 fl.

10. Cine gauresce bradi in padurea oprita cá se adune resina séu belesce arborii de cóje de totu arborulu in casulu I 50 cr. II 1 fl. III 2 fl.

11. Cine va arde carbuni in padurea oprita in casulu I 50 cr. II 1 fl. III 2 fl.

12. Cine va pune focu in scorburile arborilor séu in foile lor va aprinde ierb'a séu va face focu la radacin'a arboriloru prelánga daun'a facuta in casulu I 5 fl. II 10 fl. III 15 fl.

Ivindu-se crim'a punerei de focu sa se arete tribunalulu criminalu spre cercetare si spre pedepsire.

13. Cine va taiá arborii cei destinati de semintie de fiesce-care in casulu I 3 fl. II 5 fl. III 10 fl.

14. Cine va aduná ghinde inainte de ce se concede culegerea ei, prelánga confiscare in casulu I 10 cr. II 20 cr. III 30 cr.

15. Cine va taiá piétra in locu ne asemnatu de reprezentanti'a comunale in casulu I 1 fl. II 2 fl. III 5 fl.

16. Cine va pasce vite in padurea oprita séu in fenatie oprite, afara de daun'a facuta, pentru fiesce-care

a) óie in casulu I 2 cr. II 5 cr. III 10 cr.

b) capra in casulu I 10 cr. II 20 cr. III 30 cr.

c) vaca séu bou bibolu in casulu I 30 cr. II 50 cr. III 60 cr.

d) calu séu asinu in casulu I 50 cr. II 1 fl. III 2 fl.

17. Pedepsele aceste indoite se voru pune pre acéi'a cari voru pasce vitele pre cöstele din giurulu comunei sub positiunea 3 specificate séu in dumbrava ori in paduri de curendu taiate.

§. 31. Pedepsele banale care nu se voru putea incasá din caus'a miseriei (seraciei) sunt de a se schimbá in arestu computanđu-se 24 óre pentru unu florinu.

§. 32. De detorint'a economatului se tiene a ingrigí si de celelalte obiecte care facu proprietatea comunei: de casele si curtile comunale, de pasiunile de taurii ei, de pusile de apa si incaperile lor, de curtógele de focu, de fontânile publice, de poduri si de cáli, asemenea are de a padí atátu câmpulu cátu si fenatiile particularelor de pre teritoriulu Resinariloru de daun'a ce se aru putea nasce prin ómeni séu animale.

§. 33. Un'a comisiune de doi trimisa din partea reprezentantiei comunale insotita cu economulu la intrarea acestui'a in deregatorie, are de a compune unu inventariu despre tóte susu numitele obiecte comunale impreuna cu recuisitele de lucru cum sunt: sapóie, lopeti, róbe, mese, scaune, mesuri, lampe, candelabre, cárti, ladi, castene, lemne cioplite séu necioplite si altele, insemnandu starea in care se afla aceste obiecte si recuisite. Acestu inventariu scrisu de toti trei membri este de a se pastrá in cas'a alodiale.

§. 34. Ivindu-se lipse la susu numitele obiecte comunale detoria economului este numai decâtu a le aretá primariei locale si totu odata a propune repararea lor. Reparári cari nu iérta amenarea cum sunt gauri la poduri are numai decâtu economulu prin organele sele ale repará si apoi a face aretare primariei.

§. 35. La casu ca primari'a locale reparárele propuse de economulu se nu le considere, detorint'a lui este a aretá scaderile reprezentantiei comunale, nefacându inse nici ast'a de ajunsu

a aduce intemplarea la cunoscint'a inspectorulu cercuale. (Szolgabiró).

§. 36. Tóte lucrările comunale ordinate prin primari'a locale fia acele zidiri nóue séu reparári, economulu este detoriu a le priveghiá si a vedé cá sa se faca cu materialu bunu traionice si amesuratu concluseru aduse de reprezentanti'a comunale.

§. 37. Totu-déun'a cându se schimba economulu o comisiune totu in modulu de susu compusa are de a revedé inventariulu si obiectele comunale schimbárele facute a le insemná intr'ensulu iér' recuisitele primite a le predá noulu economu alesu dupa ce s'au petrecutu in inventariulu celu nou. Recuisitde care lipsescu este economulu detoriu a pune altele in locu; iér' inventarele cele vechi suntu de a se pastrá in archivulu primariei.

(Va urmá.)

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Martiu 1877.

Metalicele 5%	63 95
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	68 05
Imprumutulu de statu din 1860	109 80
Actiuni de banca	817 —
Actiuni de creditu	153 30
Argintu	109 50
Galbinu	5 74
Napoleonu d'auru (poli)	9 77 1/2
Valut'a nóua imperiale germána	60 20

Nr. 14.

Edictu.

Mari'a Georgiu Radu din Hermanu, care de 21 ani parasí cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Georgiu I. Gocimanu din Brasiovu, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dile sa se prezenteze inaintea subrisulu scaunu protopopescu, cáci la din contra procesulu matrimonialu asupra-i pornitu dela 13 Ianuariu a. c. se va decide si in absentia densei.

Scaunulu ppscú gr. or. alu Brasiovului II.

Brasiovu, in 21 Ianuariu 1877.

Ioanu Petricu m/p.
protopopu.

2—3

Edictu.

Ioanu Ioanu Tulbure din Brasiovu carele mai bine de siese ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Elen'a Ioanu Popoviciu totu din Brasiovu, fára a se scí nici pána astadi loculu ubicatiunei lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dile sa se prezenteze la scaunulu protopresbiterale mai josu scrisu, cáci la din contra procesulu divortialu incaminatu de soci'a lui se va pertractá si decide si in absentia lui

Brasiovu 9 Fauru 1877.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or. I-iu alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
protop.

3—3

Anunziu pentru sântele biserici.

Lumini fórté eftine

de céra curata

albe si colorate in cantitati mari si mici, se afla in fabric'a de lumini de céra a lui

Ioanu Farcasiu,

piati'a mica lângă bolt'a comer-ciantelului Gligoru in Sibiu.

2—2